Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Декан юридичного факультету

_____ Віталій СЕРЬОГІН

«__» _____ 2026 р.

# РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

# АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність: D9 Міжнародне право

освітня програма: Міжнародне право

вид навчальної дисципліни: обов'язкова

факультет: юридичний

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

Протокол « 31 » серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Кагановська Тетяна Євгеніївна, професор кафедри державно-правових дисциплін

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін

Протокол від « 31 » серпня 2026 року № 15

Завідувач кафедри Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньої освітньо-професійної програми
другого(магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
доктор юридичних наук, професор

Олександр ГАВРИЛЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від « 31 » серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії Ганна ЗУБЕНКО

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за другим рівнем вищої освіти «магістр»

Спеціальності D9 Міжнародне право.

## 1. Опис навчальної дисципліни

### 1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про існуючи проблеми адміністративно-правового регулювання суспільних відносин на різних рівнях реалізації виконавчої влади, способи та шляхи розв'язання цих проблем з урахуванням сучасного стану розвитку науки адміністративного права.

### 1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

**Засвоєння теорії:** Вивчення сучасних доктринальних підходів до поняття, предмета, методу та системи адміністративного права.

**Аналіз реформ:** Дослідження закономірностей та проблем розвитку адміністративного законодавства і проведення адміністративної реформи.

**Практичне застосування:** Формування навичок вирішення колізій між нормами адміністративного права та захисту прав і свобод громадян у взаємовідносинах із суб'єктами владних повноважень.

**Науковий пошук:** Розвиток здатності самостійно аналізувати правові проблеми, судову практику та готувати наукові обґрунтування.

**1.3.** Кількість кредитів - 5

**1.4.** Загальна кількість годин - 150.

| 1.5. Характеристика навчальної дисципліни | |
|---|---|
| Нормативна / за вибором | |
| Денна форма навчання | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки | |
| 1-й | 1-й |
| Семестр | |
| 1-й | 1-й |
| Лекції | |
| 32 год. | 6 год. |
| Практичні, семінарські заняття | |
| 16 год. | 4 год. |
| Самостійна робота | |
| 102 год. | 140 год. |

| Індивідуальні завдання |
| --- |
| |

## 1.6 Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК 1.Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатністьвиявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-10 Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 2. Здатність самостійно забезпечувати юридичне представництво інтересів клієнта та організовувати надання юридичних послуг. СК 4. Здатність ефективно забезпечувати адаптацію законодавства України до права ЄС у правотворчому, правоінтерпретаційному та правозастосовному контекстах, надавати правову підтримку євроінтеграційним та євроатлантичним процесам у різних сферах суспільних відносин. СК 7. Здатність розв'язувати проблеми міжнародного права, адаптації законодавства України до права ЄС у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. СК8. Здатність управляти складними, непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів робочими та або навчальними процесами у професійній сфері.

## 1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

РН 2. Продукувати нові ідеї для розв'язання практичних завдань зі сфери професійної юридичної діяльності.

РН 3. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення питань професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

РН 7. Ухвалювати обґрунтовані рішення, у тому числі за умов невизначеності, генерувати та оцінювати альтернативи, усвідомлювати наслідки цих рішень для різних суб'єктів національного і міжнародного права.

РН 8. Готувати проекти міжнародних договорів та актів національного законодавства, надавати пропозиції з усунення колізій між нормами міжнародного права, а також приведення норм національного права у відповідність до норм міжнародного права.

РН 9. Імплементувати норми міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.

РН 10. Надавати юридичний супровід процесам адаптації різних галузей законодавства України до права Європейського Союзу.

РН 16. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, аналізувати її та використовувати для проведення наукових досліджень та професійної діяльності у сфері міжнародного права

**1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни**

Теорія держави та права, Адміністративне право, Адміністративний процес, Інформаційне право, фінансове право, Адміністративне судочинство.

## 2. Тематичний план навчальної дисципліни

***Розділ 1. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА***

*Тема 1. ЯКІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА*

Джерела адміністративного права, їх юридична сила. Співвідношення законів та адміністративних актів. Забезпечення єдності адміністративної термінології. Спеціальне адміністративне законодавство та забезпечення його стабільності. Компетенційні акти. Систематизація адміністративного законодавства.

*Тема 2. ПРОБЛЕМИ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА*

Законодавче забезпечення діяльності Кабінету міністрів України. Законодавче забезпечення діяльності центральних органів виконавчої влади. Законодавче забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Межі державної служби. Види державної служби та їх співвідношення. Законодавче регулювання статусу державного службовця. Матеріальне і соціальне забезпечення державних службовців. Зарубіжний досвід правового регулювання державної служби.

Законодавчі антикорупційні обмеження. Державний фінансовий антикорупційний контроль. Законодавче регулювання попередження конфлікту інтересів в діяльності державних службовців. Законодавчі основи етики публічної служби. Статус національного антикорупційного органа. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення. Зарубіжний досвід правового регулювання у сфері протидії корупції.

Концептуальні засади адміністративно-територіальної реформи. Законодавче визначення статусу адміністративно-територіальних одиниць. Організація виконавчої влади в адміністративно-територіальних одиницях. Зарубіжний досвід проведення адміністративно-територіальних реформ.

Межі законодавчого регулювання адміністративної відповідальності. Законодавство про адміністративну відповідальність юридичних осіб. Систематизація законодавства про адміністративну відповідальність. Концептуальні засади реформування законодавства про адміністративну відповідальність.

Проблеми правового регулювання адміністративних процедур. Створення уніфікованих адміністративних процедур. Вимоги до законодавчого регулювання адміністративних проваджень. Зарубіжний досвід адміністративно-процедурного регулювання.

***Розділ 2. ПРОБЛЕМИ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА***

*Тема 3. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ТА МЕТОДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.*

Підходи до визначення предмета адміністративного права, метод правового регулювання як похідна від його предмета. Проблема співвідношення метода адміністративного права з методами адміністративно-правового регулювання. Типологія методів адміністративно-правового регулювання.

*Тема 4. АКСІОЛОГІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА*

Поняття аксіології адміністративного права. Аксіологія адміністративного права як складова адміністративно-правової доктрини.

Цінність адміністративного права. Базові цінності в адміністративному праві та їх зміст. Співвідношення цінностей в адміністративному праві з цінностями інших галузей права.

Ієрархія цінностей в адміністративному праві. Цінності як мета адміністративно-правового регулювання. Цінності як принципи адміністративно-правового регулювання.

*Тема 5. ПРИРОДА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ФОРМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ*

Поняття виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади з іншими видами державної влади. Еволюція поглядів на зміст виконавчої влади у доктрині адміністративного права.Форми реалізації виконавчої влади.

Державне управління як форма реалізації виконавчої влади. Державне регулювання як форма реалізації виконавчої влади. Адміністративні послуги як форма реалізації виконавчої влади. Виконання судових рішень к форма реалізації виконавчої влади. Інші форми реалізації виконавчої влади.

Запровадження до адміністративно-правової доктрини категорії публічної адміністрації.

Організація виконавчої влади в Україні з позицій адміністративно-правової доктрини.

*Тема 6. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОМ.*

Сутність примусу за адміністративним правом. Форми примусу за адміністративним правом. Межі примусу за адміністративним правом. Розмежування юридичної відповідальності з іншими видами адміністративно-примусових заходів в адміністративному праві.

*Тема 7. ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ*

Типологія адміністративної відповідальності в адміністративному праві. Відмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності в адміністративному праві. Підстави адміністративної деліктолізації. Проблема вини в адміністративному праві. Процесуальна форма адміністративної відповідальності. Ефективність адміністративної відповідальності.

*Тема 8. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ*

Процесуальна форма в адміністративному праві. Адміністративний процес і адміністративна процедура: співвідношення понять. Особливості

процесуального регулювання в адміністративному праві. Проблема застосування методу «мовчазної згоди». Проблема термінологічного розмежування адміністративного процесу та адміністративного судочинства.

## 3. Структура навчальної дисципліни

| | денна форма | | | | | | заочна форма | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | л | с | лаб. | інд. | с. р. | | л | п | лаб. | інд. | с. р. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
| **Розділ 1.** Проблеми адміністративного законодавства | | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Якість адміністративного законодавства | 10 | 4 | 2 | | | 4 | 10 | | | | | 10 |
| Тема 2. Проблеми окремих галузей адміністративного законодавства | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | 2 | | | | 18 |
| Разом за розділом 1 | 30 | 8 | 4 | | | 18 | 30 | 2 | | | | 28 |
| **Розділ 2.** Проблеми науки адміністративного права | | | | | | | | | | | | |
| Тема 3. Проблеми визначення предмету та методу адміністративного права | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | | | | | 20 |
| Тема 4. Природа виконавчої влади та форми її реалізації | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | | | | | 20 |
| Тема 5. Аксіологія адміністративного права | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | | | | | 20 |
| Тема 6. Проблеми адміністративного примусу за адміністративним правом | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | | | | | 20 |
| Тема 7. Проблеми юридичної відповідальності в адміністративному праві | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | 2 | 2 | | | 16 |
| Тема 8. Проблеми адміністративного процесу | 20 | 4 | 2 | | | 14 | 20 | 2 | 2 | | | 16 |
| Разом за розділом 2 | 90 | 24 | 12 | | | 84 | 70 | 4 | 4 | | | 112 |
| ***Усього годин*** | 150 | 32 | 16 | | | 102 | 150 | 6 | 4 | | | 140 |

## 4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

| | Назва теми | Кількість | Кількіст |
|---|---|---|---|

| № з/п | | годин (денне) | ь годин (заочне) |
|---|---|---|---|
| 1 | Якість адміністративного законодавства | 2 | |
| 2 | Проблеми окремих галузей адміністративного законодавства | 2 | 2 |
| 3 | Проблеми визначення предмету та методу адміністративного права | 2 | |
| 4 | Проблеми механізму адміністративно-правового регулювання | 2 | |
| 5 | Аксіологія адміністративного права | 2 | |
| 6 | Проблеми адміністративного примусу за адміністративним правом | 2 | |
| 7 | Проблеми юридичної відповідальності в адміністративному праві | 2 | 2 |
| 8 | Проблеми адміністративного процесу | 2 | |
| | Разом | 16 | 4 |

## 5. Завдання для самостійної роботи

| № з/п | Види, зміст самостійної роботи | Кількість годин (денне) | Кількість годин (заочне) |
|---|---|---|---|
| 1 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Ознайомлення з основними вимогами до якості адміністративного законодавства. Опрацювання правил визначення понять з метою формування термінології адміністративного законодавства. Виконання практичного завдання на оцінку якості законів. | 4 | 10 |
| 2 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури. Ознайомлення із проблемами законодавчого регулювання в окремих галузях державного управління та регулювання. | 14 | 18 |
| 3 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Поглиблене вивчення змісту основних підходів до визначення предмету та методу адміністративного права. Визначення відмінностей між методом адміністративного права та методами адміністративно-правового регулювання. | 14 | 20 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 4 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.<br>Визначення змісту адміністративного примусу. Обгрунтування адміністративного примусу як правового примусу. Прояви адміністративного примусу. | 14 | 29 |
| 5 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.<br>Підходи до визначення природи державної влади. Визначення природи виконавчої влади та її співвідношення з іншими складовими державної влади. Форми реалізації виконавчої влади. | 14 | 20 |
| 6 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.<br>Цінність адміністративного права. Цінності в адміністративному парві. Аксіологічний підхід до вивчення адміністративного права. | 14 | 20 |
| 7 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.<br>Опанування типології юридичної відповідальності за адміністративним правом. Функціональні види юридичної відповідальності, санкційні види юридичної відповідальності , процесуальні види адміністративної відповідальності. Нетрадиційні види юридичної відповідальності за адміністративним правом. | 14 | 16 |
| 8 | Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.<br>Опанування підходів до характеристики адміністративних проваджень, їх типології, проблем правового регулювання. Концепція законодавства про адміністративні процедури. | 14 | 16 |
| | Разом | 102 | 140 |

## 6. Індивідуальні завдання

## 7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються різноманітні методи навчання, вибір яких залежить від особливостей теми, форми заняття та слухацької аудиторії. Чинником вибору того чи іншого методу навчання є студентоцентрований підхід, спонукання студента до аналітичної та дослідницької діяльності, відповідність форми та методу навчання, особливості конкретної теми.

**Пояснення -** словесне тлумачення понять, явищ, принципів дії приладів, слів, термінів тощо. Використовують переважно під час викладання нового

матеріалу, а також у процесі закріплення, особливо тоді, коли викладач відчуває, що студенти чогось не зрозуміли.

**Розповідь** - монологічна форма викладання. Застосовують її за необхідності викласти навчальний матеріал системно, послідовно – як правило, це лекційні заняття. Елементами розповіді є точний опис, оповідь, логічне обґрунтування фактів. *Науково-популярна розповідь* передбачає теоретичний аналіз певних явищ. *Описова розповідь* є послідовним викладенням ознак, особливостей предметів і явищ навколишньої дійсності (опис історії виникнення та розвитку того чи іншого явища). Кожен тип розповіді має забезпечувати виховний ефект навчання, ґрунтуватися на достовірних наукових фактах, акцентувати на основній думці, бути доступним і емоційним, містити висновки і зауваження.

**Бесіда** - метод навчання, за якого викладач за допомогою запитань спонукає студентів до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу – семінарські або практичні заняття. За призначенням у навчальному процесі розрізняють: *вступну бесіду* (проводиться під час підготовки до семінарського заняття або завдання щодо вивчення нового матеріалу); *бесіду-повідомлення* (ґрунтується переважно на спостереженнях, організованих викладачем на заняттях за допомогою наочних посібників, а також на матеріалах текстів наукових досліджень або документів); *бесіду-повторення* (використовують для закріплення навчального матеріалу); *контрольну бесіду* (вдаються до неї при перевірці засвоєних знань). За характером діяльності студентів виокремлюють: *репродуктивну бесіду* (спрямована на відтворення засвоєного матеріалу); *евристичну,* або *сократівську* (викладач запитаннями спонукає студентів до формулювання нових понять, висновків, правил, використовуючи набуті ними знання, спостереження); *катехізисну* (спрямована на відтворення тверджень, що потребують дослівного запам'ятовування). Ефективність будь-якого виду бесіди залежить від вмілого формулювання запитань, а також від якості відповідей, тобто їх повноти, чіткості, аргументованості.

***Навчальна дискусія*** є публічним обговоренням важливого питання і передбачає обмін думками між студентами або викладачами і студентами. Вона розвиває самостійне мислення, вміння обстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять ширшу інформацію, ніж підручник. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину. Такі дискусії можуть застосовуватися як в межах лекційного або семінарського заняття, так і організовуватися окремо – коллоквіум, круглий стіл тощо.

## 8. Методи контролю

У навчальному процесі з дисципліни «Актуальні питання адміністративного права» використовуються такі види контролю: вхідний, поточний та підсумковий.

**1. Вхідний контроль** може проводитися перед вивченням нового курсу з метою визначення науково-педагогічним працівником рівня підготовки студентів до опанування дисципліни. Як правило, він проводиться на першому занятті навчальної дисципліни.

**2. Поточний контроль** проводиться науково-педагогічним працівником на всіх видах аудиторних занять. Основним завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником (для коригування методів і засобів навчання), так і студентами (для планування самостійної роботи).

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на семінарських заняттях та лекціях, у формі колоквіуму (особливій формі поточного контролю), виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні заліку і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової залікаційної оцінки з дисципліни.

***Поточна оцінка*** є сумою балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених робочою програмою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і полягає в оцінці знань студентів за результатами обговорення питань, запланованих для розгляду. Кожний студент у процесі семінарського заняття може отримати до 5 балів.

Оцінка у 5 балів виставляється, якщо студент демонструє чітке розуміння питання, що розглядається, аргументовано викладає свою точку зору на зміст проблеми та способи її вирішення, вільно володіє понятійним апаратом та правильно його використовує, уміло користується нормативним матеріалом.

Оцінка у 4 бали виставляється за умови, якщо студент в основному демонструє розуміння питання, що розглядається, досить аргументовано викладає свою точку зору на зміст проблеми та способи її вирішення, вільно володіє понятійним апаратом та правильно його використовує, уміло користується нормативним матеріалом, але при цьому припускається несуттєвих помилок або неточностей.

Оцінка у 3 бали виставляється, якщо студент в основному демонструє розуміння питання, що розглядається, може сформулювати свою точку зору на зміст проблеми та способи її вирішення, в основному володіє понятійним апаратом, демонструє певне уміння у користуванні нормативним матеріалом, але при цьому припускається суттєвих помилок або неточностей, неправильно

використовує окремі правові категорії або не може належним чином аргументувати свою відповідь на поставлені питання.

Оцінка 3 1-2 бали виставляється, якщо відповідь студента не відповідає критеріям встановленим для попередньої оцінки, але студент демонструє окремі фрагментарні прояви знань стосовно поставленого питання.

**3. Підсумковий контроль.** Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену. Контрольне завдання для екзамену містить два контрольних питання. Кожне з контрольних питань оцінюється максимальною оцінкою у 20 балів. Загальна кількість балів за результатами підсумкового контролю – 40.

Підсумкова оцінка складається із суми оцінок, отриманих під час семінарських занять, оцінки за контрольну роботу та оцінки отриманої під час екзамену.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами оцінки його роботи складає 100 балів.

## 9. Схема нарахування балів

| Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання | | | | | | | | | | | | | Сума |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Розділ 1 | | Розділ 2 | | | | | | | | КР | Індив. завд. | Екзамен | |
| Т1 | Т2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | | | | | | 100 |
| 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | | | 20 | - | 40 | |

Т1, Т2 ... – теми розділів.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень**

У випадку наявності неформальної освіти вказати платформи, назви курсів та кількість балів, що буде зарахована здобувачеві після успішного проходження відповідних курсів та надання відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо).

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено». Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент». Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації

інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

**Шкала оцінювання**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|
| | для чотирирівневої системи оцінювання |
| 90 – 100 | відмінно |
| 70-89 | добре |
| 50-69 | задовільно |
| 1-49 | Незадовільно |

## 10. Рекомендована література

### Основна література

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник : у 2 т.. Т. 1: Загальна частина/ Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького; ред. В. Б. Авер`янов. - К.: Юридична думка, 2004. - 584 с.

2. Адміністративне право : навчальний посібник/ Т. О. Гуржій; Міністерство освіти і науки України. - К.: КНТ; Х.: Бурун і К, 2011. - 680 с.

Адміністративне право України: підручник/ Нац. юр. академія України ім. Я. Мудрого; ред. Ю. П. Битяк. - Х.: Право, 2014. - 520 с.

3.Адміністративне право України (загальна частина): навч. посіб. / Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. ; вид. 2-е, доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.

4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

**Допоміжна література**

1. Лук'янець Д.М. Системний підхід і юридична відповідальність // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. Серія «Право».-2020.-Вип.29.-С.54-59.

2. Лук'янець Д.М. Аксіоматичні теорії та універсуми науки адміністративного права / Д.М. Лук'янець // Адмінстративне право і процес.-2014.-№3(9)-Ювілейний.-С.37-44

3. Кагановська Т. Є. Організаційно-правові засади участі закладів вищої освіти в розвитку молодіжної інфраструктури України в умовах воєнного стану // *Право України*. — 2025. — № 5. — С. 105–121. — DOI: 10.33498/louu-2025-05-105.

4. Кагановська, Т., & Серьогін, В. (2025). БАГАТОРІВНЕВЕ УПРАВЛІННЯ: ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ І ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», (39), 10-33. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-01

5. Кагановська, Т., & Серьогін , В. (2025). ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД ЄС. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», (40), 10-28. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-01

6. Гришина. Н. (2024). Предмет адміністративного права як базова категорія для виокремлення галузевих принципів адміністративного права. Право та інновації, (4 (44), 69–73. https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-4(44)-10

7. Застосування принципу індивідуалізації та персоналізації у діяльності державної служби зайнятості: адміністративно-правовий аспект / Гришина Н.В. // Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». Випуск 83(3). 2024 рік.

8. Адміністративне право як сфера об'єктивізації принципів. Національний університет «Одеська юридична академія», Видавничий дім «Гельветика»2024, випуск 6, С. 54-59

9. Поняття принципів адміністративного права та європейських принципів адміністративного права: порівняльно-правовий аналіз. «Юридичного наукового електронного журналу» № 4. 2025 С. 266-269., http://lsej.org.ua/4_2025/62.pdf

10. Вплив принципів адміністративного права на правотворчу діяльність публічної адміністрації. Право і суспільство № 4 / 2025. Т. 1, С. 170-174. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/4_2025/part_1/27.pdf

11. Інтегруючий вплив принципів адміністративного права на сферу публічно-правових відносин. Право та державне управління, №2, 2025, С. 82-86. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2025/13.pdf

## 10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – http://portal.rada.gov.ua/
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. – http://www.president.gov.ua/
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – http://www.kmu.gov.ua/
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України. – http://court.gov.ua/
5. Офіційний веб-сайт Верховного Суду. – http://www.scourt.gov.ua/